

**JANA
PONCAROVÁ**
**PODBRDSKÉ
ŽENY**

motto román

Podbrdské ženy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Jana Poncarová
Podbrdské ženy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

motto

**JANA
PONCAROVÁ
PODBRDSKÉ
ŽENY**

Praha 2018

Babičce Emílii

„Neplakej. Máma tě tady nechala? Proto pláčeš?“
Sedám si k ní na bobek.

Kývá, ale nic neříká. Polyká slzy a nudle, které jí stékají na rty.

„Ona nechtěla,“ zamyslím se a dívám se do nebe.
„Ale nemohla jinak.“

Znovu přikyvuje a smrká.

„Teď už jsi velká. Vidíš ten krásný svět kolem sebe?
Ten je teď tvůj.“

JÁ

Otřela jsem si upocené dlaně o džíny. Všimla jsem si, že konečky prstů mi zmodraly, jak se na nich rozmázla barva. Příště si musím koupit nějaké lepší džíny, které nebarví. Přehodila jsem nohu přes nohu a zachytila nárt levé nohy o lýtko té pravé. Vsunula jsem obě ruce mezi stehna a zahřívala si je. Zády jsem se natlačila do semišového křesla, které mělo na sedáku i na opěradle prošoupané fleky. Jako kdyby se tady někdo počural, napadlo mě, ale teď vážně nebyla na takové myšlenky vhodná doba. Hned jsem se zase narovнала a stočila oči na stěnu naproti. Drobné skoby přidržovaly fotografie zasazené do zelených a červených rámců. Těkala jsem po nich pohledem. Zastavila jsem se na té, kde světlovlasá žena stála pod košatou lípou, ruku obtočenou kolem ramen drobné dívky. To bude asi její dcera, pomyslela jsem si a usmála jsem se na terapeutku, která mezitím zapalovala čajovou svíčku. Terapeutky vždycky zapalují svíčky. Nebo vonné lampy. Nebo obojí.

Opřela jsem si loket o područku a tiskla tělo hlouběji do křesla. Všimla jsem si papírových kapesníků v krabici, která byla připravená na stole. Opodál se povaloval stočený světlý vlas. Možná si ta, co tady seděla předtím, projela vlasy, a když se natahovala po kapesníku, tak jí spadl z prstu. Ale já kapesníčky potřebovat nebudu. Před ostatními lidmi nepláču. Nikdy.

Terapeutka ztlumila hudbu a posadila se naproti. Usmála se, nijak zkoumavě nebo naléhavě. Prohlížela jsem si ji, taky s lehkým úsměvem, tím nikdy nic nezkazím. Světlé vlasy měla sčesané na patku a jemně jí padaly do tváře. Byla opačný typ než já, taková jemná a éterická. Drobná blondýnka, kterou muži berou do náruče, a ona se tiskne k jejich silným ramenům.

„Johanko, tak s čím vám můžu pomoci? Popište mi, co vás trápí.“ Melodický hlas dolehl k mým uším.

„Úzkost. Je mi úzko. Nevím proč,“ vytlačila jsem slova skrz sevřené hrdlo.

Terapeutka přikývla. „Můžete mi tu úzkost popsat?“

Natáhla jsem se pro papírový kapesník a sklopila jsem oči, které mě začínaly pálit. „Nevím. Když padne tma, je mi úzko. Někdy mě budí v noci,“ vysmrkala jsem se a podívala se na hřbet ruky, na němž se mi leskla kapka, která napřed hrála a potom studila, „přestože nemám důvod. V podstatě se nic neděje,“ zašeptala jsem.

„Zavřete teď oči a zkuste mi popsat, co se ve vás odehrává.“

Přimhouřila jsem oči a natočila hlavu proti zdi s fotografiemi. Když jsem víčka dovřela úplně, necítila jsem vůbec nic. Kromě trapnosti. Musím něco říct.

„Mám stažený žaludek. A hrdlo,“ zopakovala jsem a cítila na tváři teplou dlaň slunečních paprsků. Tušila jsem, že se slunce vyhouplo zpoza protější budovy a našlo si cestu do úzké pracovny s bílým nábytkem a barevnými fotkami.

„A co dál cítíte?“

Teplou na tvářích, pomyslela jsem si, ale uvnitř jsem viděla tmu. Rozpínala se přede mnou v sáhodlouhé a nekonečné černotě.

„Nevím, je to divná studená tma,“ pokrčila jsem rameny a mlčela jsem delší dobu, než bych chtěla. „Dotýká se mě lepkavýma rukama. Někdy z toho nemůžu dýchat. A teď se mi svírá hrdlo. Je to nepříjemný.“ Přes pevně zavřená víčka se mi protlačily slzy.

Vzlykla jsem a poslepu jsem nahmatala papírové kapesníky na stole.

„Zkusíme to uvolnit, ano?“

Sevřela jsem dlaněmi opěrky křesla a přikývla jsem. Semiš byl měkký a přítulný jako plyšové zvířátko.

Představovala jsem si moře. Tmavé vlny přinášely odlesky měsíce, který strnule a chladně svítil na nehybné noční obloze. Mezi prsty na nohou mi proklouzával vlažný písek. Otočila jsem se k ohni, jenž plápolal mezi ledabyle pohozenými kameny. Do plamenů jsem přiložila poleno a ty suché dřevo vmžiku objaly. Oheň osvětlil břeh. Stála tam máma. Podala jsem jí krabičku, kterou jsem vytáhla odněkud ze tmy.

Potom jsem otevřela oči.

„Co se dělo?“ zeptala se terapeutka.

Podívala jsem se oknem na protější dům, kde štíhlá žena s kaštanovými vlasy stočenými do uzlu věšela s pomocí dřevěných kolíčků prádlo na šňůru.

„Byla jsem na pláži,“ odmlčela jsem se a přimhouřila jsem oči před sluncem, „s mámou. A dávala jsem jí krabičku s nějakými listy papíru.“

„Co na nich bylo?“

Opřela jsem se do křesla a povolila prsty zabořené do opěrek.

„Myslím, že okamžiky, kdy mi bylo smutno, protože jsem si myslela, že mě nemá ráda. Ale vím, že dělala všechno, jak nejlíp uměla. Když jí bylo sedm, její máma umřela. A já jsem

to měla babička za zlý, že umřela, protože kdyby zůstala, bylo by všechno jinak.“ Semkla jsem k sobě pevně rty a dívala se do šedomodré oblohy přes pootevřené okno. Potom jsem se znovu nadechla. „Zdá se mi o ní. Sedí na půdě na seně, hlavu si opírá o kolena. Má žluté šaty s modrými květy, upoceně vlasy a pláče, aby ji nikdo neviděl. Tak tam v tom snu stojím a hladím ji po vlasech,“ odmlčela jsem se.

V hudbě šumělo moře. Proto se mi před očima mihotaly ty vlny s odleskem měsíce. Když zavřu oči, skoro pokaždé vidím různé obrazce a obrazy.

Ale bylo tam ještě něco. Zaváhala jsem, jestli se to hodí. Potom jsem se na terapeutku znovu podívala. „Myslíte si, že je možné, aby mě cítila? V tom okamžiku, kdy tam seděla a plakala?“

Terapeutka uhnula pohledem. „Zavřete ještě na chvíli oči. Zkuste si představit linii žen, vašich předkyň, které jsou za vámi.“

Šumění moře zesílilo, ale to zvuky vždycky dělají, když zavřu oči. Ze tmy vystoupila šed', která se rozpíjela do nejasných kontur. Neohlédla jsem se, ale stály za mnou. Máma. Babička. Prababička. A potom desítky žen. Se šedivými vlasy v drdolu, v rozdrbaných sukních, některé shrbené. Jiné ještě rovné a mladé s kaštanovými vlasy. Drsnými rukama se dotýkaly mého ramene.

„Jsou tam,“ řekla jsem.

„Můžete se o ně opřít? Co cítíte?“

„Ne, opřít se o ně nemůžu,“ polkla jsem, „ale ony se opírají o mě.“

MÍREK

[1]

Vyčerpání ji přitisklo ke studené zdi, která čpěla kravskou močůvkou. Třpytily se na ní drobné zapáchající kapky. Omítka se odlupovala a vytvářela divné kresby. Zamotala se jí hlava. Ztěžka vydechla a pohladila si kulaté břicho. Dítě se znovu ozvalo.

To nebude dlouho trvat, pomyslela si unaveně. S těžkým výdechem zvrhla vědro vody do žlabu. Krávy odfrkly a žízňivě se napily.

„Anno!“ Vlhký vzduch prořízl hluboký mužský hlas. „Ta polévka ti tady přetekla.“

Zapotácela se a odhodila vědro stranou. Těžknoucí břicho ji zastavilo v běhu. Klopýtavě překročila práh. V kuchyni pohladila holčičku, která seděla u kamen na zemi a kolem polínka omotávala staré hadříky a kousky barevné vlny.

„Jsi k ničemu,“ procedil mezi zuby vysoký muž, jemuž nad čelem vystupovala lesklá pleš. „Na oběd mě nečekej, mám důležitější věci. Nezapomeň potom shrabat do kupek. Večer něco přijde,“ otočil se k ní zády a zabouchl za sebou dveře.

„Máma,“ natáhla holčička ruce k Anně.

„Počkej chvíli.“ Anna stáhla polévku z kamen a hadrem setřela škvařící se zbytky. Ochutnala ji a dosolila. Nalila do malé misky jednu naběračku a sedla si k dítěti na zem.

„Amálko, jednu lžičku za maminku. Jednu za tatínka,“ podávala polévku dceři. „Táta,“ zaštěbetala holčička mezi soustem.

Kamenného zápraží se vesele dotkly lehké kroky. „Maminko, už jsme doma!“ zavolaly do dveří dva hlasy. Jeden z nich přeskakoval, druhý zněl už téměř žensky.

„Nalijte si taky polévku, ukrojte si chleba.“ Anna k nim ani nezvedla oči, jenom máchlá rukou směrem ke kredenci. „Máte žízeň?“ nečekala, až odpoví, a dál krmila dítě, zatímco druhé jí tlačilo na podbřišek.

„Tady se ochladíte,“ řekla jen tak mimoděk, protože kdyby mlčela, byla by bolest silnější. Musí vydržet. Ještě je moc brzy.

„Až se najíte, Mařenka pohlídá Amálku a ty mi, Mírku, pomůžeš shrabat seno,“ podívala se na syna.

„Proč zase já. Proč nejde Mařena?“ osopil se na ni Mírek. Anna si povzdechla. „Tatínek to říkal.“

Odmíchl se. Zabořil oči do talíře a dlouhými prsty sevřel lžici. Prohlížela si ho. Ruce i nohy měl protáhlé. Na svůj věk byl příliš vysoký a příliš vyzáblý. Usmála se. Byl hezký, nejhezčí na něm byly jeho jasně zelené oči a světlé vlasy, které mu každé léto vyšisovalo slunce.

Anna se na svého syna ještě chvíli dívala. Potom natáhla ruku k Marii, aby jí pomohla vstát. Druhou rukou se opřela o Mírkovo rameno. Nevrlé sebou škubl a úkosem se na ni podíval. Annu dloublo pod žebry.

V umyvadle s vlažnou vodou oplachovala otlučené talíře a čekala, až Mírek dojí. Jedl pomalu a ulamoval si velká sousta chleba, která si cpal celá do pusy. Zadumaně zíral před sebe.

Podívala se na své zčervenale ruce. Před třinácti lety a třemi měsíci v nich poprvé pohoupala svého syna. Ne-

mohla se vynadívát na jeho oči, které se postupně zbarvily do jasně zelené. Hýčkala ho. Zpívala mu. Hladila ho po svět-
lých vláscích. A on jí to vše oplácel. Svýma ručičkama, věč-
ně upatlanýma, ji plácal po nohou a žadonil: „Máma. Ještě
pít.“ Tiskla si ho k prsu dlouho, déle než musela. Vysával ji
hltavě. Někdy ho musela vyčerpaně odtrhnout.

Zacinkala talíři a položila je k ještě žhnoucím kamnům,
aby oschly. S utíráním se zdržovat nebude. Opravdu se
něco žene. Vzduch ztěžkl a chalupou se prohnal vítr pro-
sycený vodou.

„Přines ze stodoly hrábě,“ otočila se k Mírkovi. A i přes
únavu a bolest, která se mezitím přece jen zmírnila, se
usmála. V jeho obličeji poznávala sebe. Mírek neochotně
vstal a svými rozšiřujícími se rameny zastínil úzké okno
v kuchyni.

Dnes budou mít klid. Bez napomínání, že pracují moc
pomalu. Přesto by si měli pospíšit. Ten jejich sněm může
skončit i dřív. Stejně neví, k čemu to všechno je. Politice
nerozumí. Mezi sousedy se sice pořád mluví o republice,
ale jí by stačilo, kdyby skončila ta hrozná válka.

Jejich rodině se neštěstí díkybohu vyhnulo. Josefa, jejího
muže, neodvedli. Proč se z té povinnosti vymanil, ačkoli
byl ještě docela mladý, nevěděla. Narukovali i starší než
on, ale s takovými věcmi se jí nikdy nesvěřoval.

Některé sousedky se na ni však dívaly úkosem. Větši-
na mužů ze vsi zmizela na frontu. Je pravda, že není úplně
zdravý. Alespoň to o sobě říká. Kamarádí se s tím dokto-
rem z Rokycan. Přes politiku. Anna si všimla, že pokaždé
když za ním odchází, mizí ze spíže kus másla, špeku, medu
nebo sušených jahodových listů, které z lesa nosí děti.

Anna má samé sestry. Jejich muži ve válce jsou. Jeden
je zraněný a nedávno psal z lazaretu. Anežka plakala, že

leží na zemi, protože zraněných je příliš. „Ani slavník mu nedali,“ utírala si slzy. „A já jsem tady a nemůžu pro něj udělat nic. Vůbec nic.“

Anna ji objímala a přitom se styděla, že ona má muže doma. „Aspoň víš, že je teď v bezpečí.“ Jistá si tím ale nebyla. Jan, muž její mladší sestry, píše z italské fronty smutné dopisy. Stýská se mu po jeho poli, po koních, také po ní, po Elišce, kterou si vzal jen měsíc předtím, než padly první výstřely téhle velké války.

Anna si někdy tajně půjčila noviny, které měl Josef složené u postele. Vzala si je s sebou na seník, když měla v neděli odpoledne volnou chvíli. Natáhla si nohy, položila si ruce na zvětšující se břicho a četla.

Nejhorší byl hlad. Někdy dětem uvařila jenom čaj z nasušených listů a bylin a k tomu jim ukrojila kus mazlavého chleba. Ještěže tu nejmladší může pořád kojit. Podívala se na Amálku a zavřela na chvíli oči. Vyčerpává ji to. Když si ji tiskne k prsu, cítí, že společně s mlékem vysává i zbytky její energie. Do toho ta nekonečná práce. Narovnávala se a položila si ruce na kříž. Zády jí projela tupá bolest. „Tak už pojď,“ položila ruku na synovo rameno a ten sebou trhl, aby její dotyk setřásl.

Čekala v tmavém chladném průjezdu, až Mírek vynese z kůlny hrábě. Potom před ní utíkal přes zahradu dolů na louku. Funěla za ním a v podpaží se jí rozpíjela velká mokrá skvrna. Pot jí prosakoval přes šaty a nemohla popadnout dech. Nenáviděla se za to. Byla pořád unavená, upocená, upachtěná. Věčně s kulatým břichem.

Donekonečna tahala vědra plná vody, která pomalu vylézala ze studně, a pak je nosila přes dvůr k nedočkavým vlhkým čenichům. Zarudlé ruce měla umazané od šrotu, kterým krmila prase. Její dřeváky byly věčně špi-

navé od kravinců a slepičinců. Večer jí hlava padala nad roztrhanými kalhotami, sukýnkami a košilemi.

A do toho ten nekonečný strach, jež neodehnala ani modlitba, ani zaříkání, ani tarotové karty, které zastrčila za trám v zadní části půdy.

Zastavila se a otřela si zpotené čelo. Zadívala se na Mírka, jehož postava v dálce svižně hrabala seschlou trávu. Kdyby byl jen o pár let starší, odvedli by jí ho. Otřásla se. Naštěstí jsem tě neporodila dřív než Mařenku, pomyslela si.

Seno vonělo a vtáhlo ji do svého světa. Louka se mírně svažovala dolů k potoku a voněla řebříčkem a jetelem. Bosá chodidla klouzala po suchém seně. Sem tam ji silné stéblo píchlo mezi prsty u nohou, ale kůži na patách měla tak zdrsněnou, že pěšky přešla i kamennou cestičku.

„Mírku, já už ten zbytek shrabu sama. Skoč se podívat do lesa, jestli už dozrály jahody, zítra byste je s Maruškou mohli natrhat!“ zavolala na syna.

Zadíval se na ni. Pod jeho silným a pronikavým pohledem se jí podlomila kolena. Nikdy nevěděla, co si skutečně myslel. Potom se ale usmál a ona v jeho tváři poznala rysy dítěte, které mělo baculaté tváře a světlé vlásky.

Nic neřekl, odhodil hrábě a přeskočil potok. Dívala se na jeho silná a opálená lýtka. Záviděla mu, že běží, neza-dýchává se. Měl radost, viděla to na jeho těle, které během setřásalo strnulost a bylo vláčnější a radostnější. Alespoň kousek svobody mu mohla dopřát.

Usmála se a zabořila dřevěné zuby hrábí do zlatozele-ných stébel. Nabrala je a lehce přihodila na kupku. Když byl o pár let mladší, nosil jí ze svých výprav do lesa hrs-ti borůvek. Nikdy nic neřekl, jen je nasypal do jejích ote-vřených dlaní a zase odběhl. Věděla, že jsou jenom pro ni, pro jeho mámu.

Opřela se o hrábě a založila jednu ruku v bok. Znovu ji píchlo pod žebry. Od západu se valily černé nacucané mraky. Kupily se nad lesem, až se jí zdálo, že se dotýkají rozježeného jehličí smrků a každou chvíli se roztrhnou.

Sáhla po vidlích a naložila plný žebříňák sena. Zatáhla za voj a sunula se pomalu do kopce k zahradě. Na zádech ji lechtaly stékající krůpěje potu. Pomalu se mísily s kapkami deště. Dopadaly daleko od sebe. Jedna, druhá a po dlouhé době třetí. Studily a potom hřály. Přála si, aby stihla seno dovézt pod střechu. Protože když zmokne, bude mít Josef zase důvod křičet.

Rozpršelo se dřív, než vjela do vlhkého průjezdu, který spojoval chalupu s chlévy. Třásla se zimou a rukou sjela po stéblech, na nichž se zachytily kapky.

Otočila se zády k domu a dívala se, jestli zahlédne vysokou postavu, jak utíká z lesa přes louku. Zahřmělo a ona sepjala ruce. „Mírku,“ zašeptala, „poběž domů!“ Přivřela oči a po paměti se podél zdi sesunula k nízké stoličce. Čekala, jestli dřív vrznou vrátka a na dlažbu dopadnou hlučné kroky jejího muže, nebo ve svých dlaních ucítí chladné drobné kuličky, které se nestačily ohřát v klučích dlaních, protože s nimi běžel rychle k ní. Ke své mámě. Schovala by ho za sebe, kdyby se po něm rozmáchl. A on by se rozmáchl, kdyby věděl, že běhal po lese a ona shrabala skoro celou louku sama.

Opřela si hlavu o vlhkou zeď. Je dost možné, že přijde později a sena si všimne až ráno. „Jahody ještě nejsou zralé,“ dýchl na ni a ona sebou cukla. Otevřela víčka. Syn se nakláněl přímo nad její tváří, ale rychle se odtáhl a zabořil oči do stěny nad ní. Sáhla po hrábích, aby se o ně opřela. Mírek jí podal ruku, ale potom rychle ucukl.

Bolest jí projela od žeber až dolů. Stiskla rty k sobě, aby

nevyjekla. Mírek ji pustil a ona se zase sesunula bolestí po vlhké zdi průjezdu do dřepu a sáhla si pod sukni.

„Mírku, běž pro tetu,“ podívala se na něj a místo očí si všimla jeho rudých tváří.

„Maruško!“ zavolala ke dveřím chalupy. „Dej vařit čistou vodu!“

Marie, která v náručí držela malou Amálku, vykoukla z okna. „Mírku!“ zakřičela na bratra. „Tak už běž.“

Když Mírek prošel kolem jejího svýječícího se těla, Anna se udiveně podívala na jeho bezvýraznou tvář. Marie ji vytáhla nahoru a ona se opírala o její hubená záda. „To bude dobrý,“ zašeptala a nechala dceru, aby se k ní na chvíli přitulila. Potom se dívala do stropu a čekala na další nával bolestivé křeče.

Někdo jí sáhl na čelo. Chtěla se té ruky dotknout, ale musela zatnout pěst, protože jinak by hrozně křičela, a Mírek byl někde v druhé místnosti nebo venku, jestli už přestalo pršet. Josef byl možná už taky zpátky.

„Anno,“ zašeptala Anežka, „ještě máš přece čas.“

Přikývla a sevřené rty stočila do úsměvu. Ledovými prsty si přitiskla sestřinu tvář na čelo. Její dlaň byla teplá a suchá. Drsné konečky prstů ji jemně pohladily a ona přivřela víčka, aby zadržela slzy.

Zdálo se jí, že přes pootevřené okno cítí nahnitou trávu. Ztěžka se nadechla a zvedl se jí žaludek. Zatuchlé seno cítila i před osmi měsíci, když ji hodil do trávy a rychle se k ní přitiskl. Ležela tam ještě chvíli potom a čekala, až vyprchá jeho pach.

Potom se zakulatila a Mírek ji začal přehlížet. Když si před ním poprvé zlehka pohladila břicho, ušklíbl se a uhnul pohledem.

„Maruško, přines horkou vodu a nějaké čisté plátno.“

At' se Mírek postará o Amálku. Ty přijď sem," obrátila se Anežka na Marii.

Anna zaskučela na posteli, protože už zesilující se křeč neudržela za zuby. Někdo z ní mezitím odhodil duchnu a pod sebou měla staré přeprané hadry.

Zatínala zuby a zády se opírala o hranu postele, jako kdyby do ní chtěla vtisknout všechnu svou bolest. Anežka jí setřela z čela pot vlhkou žínkou.

„Roztrhni mi to plátno na dva kusy a postav vodu na čaj z mateřídoušky, pomůže stahům. Máš ji nasušenou, Aničko?“ obrátila se na sestru.

„Je v kredenci,“ vzdychla Anna.

Maruška odběhla do kuchyně. Přiložila do kamen a z vědra nabrala vodu do malého plecháčku. Třásla se jí ruka. Pár kapek zasyčelo na rozpálené plotně. Ve dveřích se sklonila hlava se širokým nosem a odstávajícíma ušima.

„Co se to tady děje?“ Otec se mračil, byl cítit kouřem a kořalkou. Nebyl opilý. Nikdy se nevracel opilý. Pořád se ale zlobil. Maruška si ho nepamatovala jinak, než že přes silné masité a lehce nafialovělé rty cedí příkazy.

Znovu se jí roztráslý ruce. „Matka je v ložnici. Už je to tady,“ zašeptala a chtěla si zakrýt rudé tváře, ale v jedné ruce držela naběračku a v druhé sklenici se sušenými bylinami.

Otec si pomalu sundal klobouk, pověsil ho na věšák v předsíni a potom se posadil na židli, která pod jeho vahou zaskřípala. Opřel si hlavu do dlaní a mlčel. Marie se na něj dívala a čekala, že něco řekne nebo odběhne do ložnice, ale zůstal bez hnutí sedět.

Voda začala vřít.

„Už se ti to vaří,“ řekl, aniž by se na ni otočil.

Marie rychle přelila vodu přes bylinky. Koutkem oka se podívala na otce.

„Nečum a dělej, odnes to do ložnice. Je to pro matku, ne?“

Přikývla a vzala plecháček, ve spěchu zapomněla na hadr a horké ucho ji páliło do prstů.

Matka byla zsinalá a měla zpoceně čelo. Postavila čaj na stůl a stoupla si za tetu. Chtěla se dotknout matčiny ruky, ale bála se, že bude ledová a zpocená. Chtěla křičet, ať ji zachrání, protože nemůže žít bez ní. Teta držela matku za ruku a lehce hýbala rty.

Marie si klekla pod dřevěnou sošku panenky Marie a začala se modlit. Začínala modlitbu pořád nanovo. Nakonec si dlaněmi zakryla uši, aby neslyšela matčiny vzdechy a funění. Chvíli bylo ticho, tíživé a usazené. A potom se rozplakalo dítě.

Marie se otočila k posteli. Matka ztěžka, ale tiše oddechovala. Víčka měla přivřená.

„Necháme ji odpočívát, Maruško.“ Anežka se smutně podívala na svoji neteř. „A musíme ošetřit maličkou, má rozštěpenou nožičku. Zavolej otce.“

„Táto,“ zašeptala Marie do kuchyně. Přes závan kořalky ucítila plíseň a dusné vlhko. Zvedl se jí žaludek.

Otec se odstrčil od stolu, pomalu se zvedl a pomalu pokládal svoje velká chodidla na podlahu. Marie chtěla zakřičet, ať jde rychleji. Potom si všimla, že se nemračí, jako když se zlobil, ale vypadá vyčerpaně.

„Josefe, je to holka. Měl bys ale dojít pro doktora, má rozštěpenou nožičku, já na to tady nic nemám,“ řekla Anežka a držela ve vzduchu dítě, které křivilo zčervenalou tvář, ale už neplakalo.

Otec se otočil a odešel. Ve dveřích se zastavil a přes

rameno se podíval na postel. Anna mezitím usnula. Chvilíli pozoroval, jak se deka, do níž ji zabalili, nepravidelně nadzvedává.

Potom za sebou zabouchl dveře. Dost hlasitě na to, aby sebou Anna v polospánku trhla.

[2]

Mírek si zalezl do sena a tiše plakal. Nesnesl pohled na matčinu bílou tvář, která ještě víc zbělala, když ji teta oblékla do černých bavlněných šatů, co přinesla od babičky. Matčinu tělu byly příliš velké. Jiné ale neměli. A položit ji do rakve v otrhané pracovní sukni otec nedovolil.

V dřevěné kolébce natřené nabílo, ze které se místy odlupovala barva, plakala jeho nejmladší sestra Věra. Byly jí tři měsíce. Nenáviděl to malé ubrečené stvoření. Nenáviděl všechny holky a ženy. Nejvíc matku, která ho tady nechala. Opustila ho. Za všechno může Věra. Tak ji pojmenovali. Hloupé jméno. Hloupé dítě. Nikdy ji nevezme do náruče. Nikdy.

Schoulil se do klubíčka a zuřivě plakal. Hrudník mu pukal lítostí. Přál si, aby matka vstala z té odporné nahrubo stlučené rakve a objala ho. Jako když byl ještě doce-la malý kluk. Dal by svoje největší poklady, i tu duhovou kuličku, kterou mu přinesl Vašík, za to, aby znovu cítil vůni matčiny sukně. Aby se mohl nadechnout toho tepla, které vonělo po mateřídoušce.

Dole, v tom mokrém a studeném průjezdu, se od zdí s opadanou omítkou odrážely hlasy lidí z vesnice. Cinkaly tam sklenice, z nichž vystříkávaly kapky kořalky. Zvedal se mu z toho žaludek.

Seskočil ze seníku a protáhl se mezi uvolněnými plaň-

kami plotu. Běžel po louce a potom po poli k lesu. Strniště ho píchalo do bosých nohou. Od západu fičel silný vítr, jehož chladné prsty se mu ostře zatínaly do kůže.

Přeskočil potok a zmizel mezi smrky. Utíkal cestičkami, které si při svých výpravách vyšlapal. Bylo tam ticho a teplo, protože silné kmeny stromů a spletence houští vítr nepustily dál. Lehl si na suché listí a přes koruny stromů pozoroval bílé chomáčky, jež pluly po modrém nebi. Oči ho pořád pálily. Přivřel víčka.

Viděl, jak se na něho matka směje. Je mu asi šest nebo pět. Houpe ho na kolenou a zpívá mu písničku o hvězdě, která vyšla na kraj světa. Zaboha si teď nemohl vzpomnout na melodii ani na matčin hlas. Ale cítil ten okamžik blaženosti, kdy věděl, že tou hvězdou je pro matku on. Tisknul se k ní a ona ho objímala a hladila po vlasech. Vybavil si vůni její sukně. Není to zvláštní, že si pamatuje vůně, avšak zapomněl melodii a slova?

„Mámo,“ chtěl zašeptat mezi koruny stromů, ale jenom vzdychl.

Usmíval se. Když mu bylo asi deset, chtěl ochutnat otcovy cigarety. Vzal si jednu z jeho tabatěrky a schoval se za dřevěné chlívky. „Mírku, běž si aspoň dolů na zahradu, ať nám ještě nezapálíš čuníka,“ smála se matka, když se rozkašlal a ona ho objevila skrčeného na bobku. Nikdy mu nevynadala jako otec. Otočil ubrečenou tvář do vlhkého mechu a ještě chvíli dýchal vůni lesa.

Roztřásl se chladem a chvíli mžoural do šera.

Chtěl vstát a běžet domů, ale už to nemělo cenu. Matčin pohřeb zaspal. Neviděl, jak nesou tu rakev a potom ji spouštějí do vlhké díry.

Je docela možné, že nad tou hnusnou jámou ani stát nechtěl.

Nasál chladný vzduch a spolu s ním i zápach zvířete. Muselo být někde blízko. Rozhlédl se a zdálo se mu, že vidí záblesk očí.

Otočil se k tomu místu zády a rozeběhl se k úzké pěšince, která se postupně rozšiřovala a nakonec se jako velká tlama rozevírala do louky.

Ve vsi zavyl pes a on na svých holých lýtkách ucítil vlhkost noční louky. Ohlédl se za sebe, jestli ještě nezahledne oči, ale spatřil jenom tmou a černé obrysy lesa.

U zahrady zpomalil a vydýchal se. Dlouhým během, zimou a strachem se mu roztrásla kolena. Stál s rukou na dveřích a rozmýšlel se, jestli uteče. U tety by ho ale otec našel a do lesa se bál.

Opatrně pootevřel dveře do studené kuchyně. Nikdo nepřišlo. Otec seděl za stolem. Oči měl zarudlé. Mírek se před něj postavil a čekal. Otec vydechl v ten samý okamžik, kdy se Mírek zhluboka nadechl a otevřel pusou, ale potom jenom polkl. Zdálo se mu, že na jazyku cítí kořalku, která visela ve vydýchaném vzduchu.

„Kde jsi byl? Zmeškal jsi matčin pohřeb,“ pravil tiše.

„Já jsem byl v lese a usnul jsem,“ odpověděl Mírek a nadechl se, protože si myslel, že by měl říct víc.

Otec zvedl dlaň a potom ji zase položil na okraj stolu. „Mlč. Nebudu tě bít. Je to tvoje ostuda. Jsi zmetek,“ vstal a podíval se na něho přivřenýma očima. Mírek si všiml, že má jasný pohled.

„Rozmazlovala tě. Myslíš, že nevím, že ti tajně dávala cigarety? Pokakánku jeden!“ otočil se k němu zády a poodešel ke kredenci, aby si nalil vodu. Zasmál se. „Jako usmrkance tě musela brát domů, když jsi nechtěl kadit na mezi jako my ostatní. Táhni mi z očí. Jdi si spát na seník!“ houkl.

Mírek ho slyšel z velké dálky. Hučelo mu v uších. Rty měl popraskané a v puse sucho. Kručelo mu v břiše. V kuchyni voněla studená polévka, kterou v poledne přinesla teta. Byl jen kousek od džbánu, z něhož si nalil vodu otec. Nikdy by mu ale nepřiznal, že má hlad a žízeň.

Vylezl do ztichlého sena a propletl prsty do suché trávy. Voněla po matce.

Zavřel oči a naprázdno polkl, pánilo ho hrdlo i oči. Dýchal do sena a myslel na matku. Viděl ji před sebou. Z její tváře vystupovaly kaštanové oči a potom se rozplynuly v mlze, která se kolem lesů povaluje na podzim.

[3]

„Mírku!“ zavolala sestra.

Klečel na pytli s pšenicí a pozoroval ji shora přes škvíru mezi trámy. Zrovna mrštil dřevákem po myši, která si chtěla nakrást zrní. Ale sestřin hlas ho vyděsil víc než ta rána.

Znovu se otočil a přimhouřil oko, aby si Marii lépe prohlédl. Její propadlé tváře lemoval pruh urousaných hnědých vlasů. V náručí držela Věru. Ta jediná z nich měla baculatý obličej.

Té jediné se nic netýkalo, mohla si jenom ležet, jíst a spát. Nenáviděl ji za to. Pajdala kolem něho a kulila na něj velké hnědé oči. Mírek jí tu poraněnou nohu přál. Už nehnisala, ale zůstala na ní velká rudá jizva. „To máš za trest,“ říkal Věře, když ho nikdo neslyšel.

Občas si představoval, jak po ní hodí vidle. A bude předstírat, že z půdy upadly náhodou, právě ve chvíli, kdy nakládal seno.

Potom ale zase viděl matčiny oči, které vystupovaly

z Věřina obličeje. Proto ji někdy, když se nikdo nedíval, vzal do náručí, vyhodil do vzduchu a ona se smála. Nakonec se smál s ní. Ale jakmile pocítil hřejivé teplo v hrudníku, pokládal ji zase na zem a zamračil se na ni.

„Mírku!“ volala znovu Marie. „Pojď už. Polévka je na stole,“ otočila se a odešla do vlhkého průjezdu.

Ušklíbl se. Nikdy neudělá tak dobrou polévku jako matka. Nechce ji jíst.

Polkl, aby zahnal kručení v břiše. Chvíli ještě čekal, ale potom seskočil z půdy rovnou na trávu před popraskané dláždění průjezdu. Slunce mu hřálo do zad a odráželo na zem jeho stín. Viděl svoje široká ramena a vysokou postavu.

Myslel na Andulu s velkými prsy, která se mu líbila ještě víc než Žofina. Na rozdíl od ostatních holek se totiž stydlivě neschovávala a pokaždé, když se na ni podíval a sjel jí z obličeje níž na hrudník, usmála se na něho. Rád by si na ně sáhl. Tlačilo ho v rozkroku. Ohlédl se za sebe, jestli z okna nekouká Marie. Musí chvíli počkat. Přimhouřil oči a pootočil tvář ke slunci. Takhle horká musí být Andulina prsa.

Musí zkusit myslet na něco jiného. Vzpomněl si na matku. Říkala mu, aby si dobře vybral, že je hezký a chytrý. Narovnal záda, na kterých se mu napínaly svaly. Líbilo se mu venku, na poli, ale ještě víc ho zajímala auta.

Jejich vesnicí, obklopenou lesy, zatím projížděla jen občas. Když je slyšel, stoupl si pod akát a pozoroval je, jak drkotají na hrbolaté cestě, dokud nezmizely za zatáčkou lemovanou vzrostlými smrky.

„Bude potřeba víc silnic,“ řekl mu jednou otec a on na něho zůstal koukat s povytaženým obočím. Chtěl by stavět silnice. Otcí to ale zatím neřekl.

„No konečně,“ řekla Marie, když vešel do kuchyně.

Ušklíbl se na ni. „Aby ses nezbláznila. Stejně se to nedá jíst,“ procedil mezi zuby.

„Tak si vem chleba a mlíko.“ Marie po něm šlehla pohledem.

„Trhni si,“ zabručel a nalil si polévku.

Posadil se vedle otce. Jedli potichu. Od té doby, co matka zemřela, se přestali před jídlem modlit. Otec řekl, že je to zbytečné, modlitby jsou prý zastaralé. Na půdu uklidil i dřevěnou panenku Marii.

Mírek sáhl do šuplíku a rozevřel si noviny. Otec vstal a natáhl se na pohovku, pod hlavu si položil polštář potažený ohmataným semišem.

Marie cinkala nádobím a Amálka, mladší sestra, o které si někdy myslel, že neumí mluvit, protože skoro pořád mlčela, listovala sešitem a nakonec sáhla po peru, aby si nalinkovala prázdné stránky.

Mírek pozoroval, jak Marii zčervenaly bílé prsty.

Otec se přetočil na bok a potom se posadil. Ze šuplíku vytáhl tabák a silnými prsty ho nacpal do dýmky.

Když škrtne napoprvé, bude to dobré, pomyslel si Mírek.

Otec popotáhl a vyfoukl jemný bílý kouř. Mírek si tiše oddechl. Na zemi zakňourala Věrka. „Ne, teď neruš.“ Mírek poposedl na židli a zakřenil se na sestru.

Radostně se na něho usmála a on se sehnul pro panu, která se válela pod stolem. Dítě se jí nadšeně chytlo a začalo si broukat.

Mírek si odkašlal. „Táto?“

Otec, který se mezitím zase natáhl a svíral dýmku v dlaních, takže skoro nebyla vidět, k němu zvedl oči.

„Hm?“

Mírek ucítil v břiše tlak a nejradši by napřed vyběhl ven, aby si ulevil. „Rád bych stavěl silnice.“

Otec si ho prohlížel a přimhouřil oči. Silnými pootevřenými rty vyfoukl kouř a chvíli se díval z okna. „A jak si to představuješ?“

Mírek si utřel zpoceně ruce do okraje ubrusu. Marie se na něj zamračila, ale on dělal, že ji nevidí. „Já nevím. Ale myslel jsem si, že bych mohl vydělat nějaké peníze. A potom se zase vrátit zpátky.“ Podíval se za otce, aby se vyhnul jeho očím. „Na pole.“

Marie prohrábla oheň v kamnech. „Už nepřikládej,“ křikl otec a vstal. „Pojď se mnou na chvíli ven.“

Obloha byla prošedivělá mraky a Mírek se nedokázal rozhodnout, jestli je teplo, nebo zima. Za otcem zůstával kouř, který se rychle vpíjel do vzduchu. Chlapec polkl a pro jistotu sáhl do kapsy. Nahmatal papírovou krabičku cigaret.

„Nejlepší bude, když půjdeš do Prahy,“ otočil se k němu, „něco ti můžu dávat, ale zbytek si musíš vydělat sám. Napíšu bratranci, jestli u nich můžeš zůstat. Potom se ale vrátíš. Silnice můžeš stavět i tady.“

Mírek přikývl a počkal, až otec zabouchne dveře. Chvíli se procházel po dvoře a potom poodešel za chlěvy. S úlevou do sebe natáhl cigaretový kouř.

[4]

Byla to náhoda. Nebo možná ne. Mírek nevěděl, proč zrovna jeho vytáhl stavitel Kolbáč ze všech těch chlapů, kteří v chumlu přehazovali štěrku, nahoru. Rád se točil kolem strojů s velkými válci, jež uhlazovaly neforemný materiál do rovné silnice. Miloval pohledy na klikatící

se cesty, které díky silným válcům dostávaly jinou tvář. Rovnou, elegantní a voňavou. Cítil z nich dálku a dobrodružství.

„Pane Kucmane, vy máte pro stavbu cest vášeň,“ řekl mu před pár měsíci Kolbáč. „Chci vás jmenovat cestmistrem a vezmete si na starost stavbu silnice u Kolína.“ Prošedivělý muž v tmavě modrém obleku zdobeném slabým šedým proužkem poklepával dlouhým ukazováčkem s přerostlým nehtem do naleštěné desky mahagonového stolu.

Stavitel byl nedbale zabořený ve velkém křesle a prohlížel si Mírka zúženými očima. Ten chvíli mlčel a díval se mu do očí. Netušil, že všechno půjde tak snadno. Pracoval jenom o trochu víc než ostatní.

„Moc rád, pane staviteli,“ řekl a natáhl se přes stůl, kde Kolbáč rozevřel dlaň. Stiskl mu ji silně a s radostí.

Nebál se ho a možná to rozhodlo, že si pro povýšení vybral právě jeho, obyčejného venkovana, který si ale už stačil zvyknout ve velkém městě. Popravdě, jedenáct měsíců v Praze mu smylo z očí venkovský opar. Přestal se bát lidí, protože musel. Jinak by se nestal cestmistrem.

Ted' byl Mírek už několik týdnů v Kolíně, a ještě pořád si nemohl zvyknout na rovinatou krajinu, která jako by ho stahovala dolů. Hlavně v podvečer nevěděl, jak se dívat na západ slunce, jež si nemohlo zalézt za žádný z kopců a nakonec zmizelo za táhlou loukou. Dobře se tady ale stavěly silnice. A on dostával dobře zapláceno.

Jediné, co ho vytáčelo, byli Poláci. Přidělili mu partu chlapů odněkud z příhraničí. Nic neuměli. Mírek nad nimi kroutil hlavou. Kdyby se aspoň chtěli učit. Ale oni postávali u lopaty, jako by jim smrděla. Bez energie. Celí pohublí. Kouřili cigarety a večer se scházeli u vyčpělého piva, které z nich ještě druhý den táhlo.

Neptal se jich, kdo jsou a proč jsou tady. Polština ho rozčilovala, zněla šišlavě a hloupě. Pozoroval je z dálky, jak si o přestávce povídají nad krajíci se sádlem. Netušil, jestli o svých ženách, dětech nebo milenkách.

Jen jeden z nich se zdál alespoň trochu chytrý. Jmenoval se Józef, byl asi v jeho věku a zkoušel mluvit česky. Mírkovi se líbilo, že nad prací přemýšlí a nemusí mu pokaždé ukazovat, jak rozhodit a udusat štěrk.

Mírek mu v podvečer, když sklízeli stroje do nedaleké stodoly, kterou si pronajali od sedláka, nabídl cigaretu. Pepík, jak mu Mírek říkal, se usmál a ukázal zkažené zuby. „U nás bída,“ řekl mu a pokýval hlavou do stran.

Mírek pokrčil rameny. „Bude zase líp. Je to teprve krátce po válce,“ usmál se na něho. Józef sáhl do kapsy pracovního kabátu, zaprášeného šedou špínou, a vytáhl odřenou peněženku. „Dcéra,“ řekl a ukazoval mu na fotce drobnou holčičku s mašlí uvázanou na straně kulaté hlavy. Vytáhl druhou fotku s roztřepenými rohy. „Žena.“

„Hezká.“ Mírek se zadíval asi na pětadvacetiletou světlovlásku s dolíčkem v levé tváři.

„A vy?“ ptal se Józef, když na zem odhodil nedopalek a špičkou ho rozdrtil na udusané trávě.

„Já nic,“ krčil rameny Mírek.

„Ještě mladý, ale žena, to je radost,“ zašišlal Józef a usmíval se.

„Vše má svůj čas, Pepíku, tak zítra,“ poklepal ho chlapec po ramenou.

Chvilí se jen tak natáhl, aniž by si sundal pracovní kalhoty se zamazanými nohavicemi. V koutku plných, ale jemných úst povaloval cigaretu. Díkybohu nemá otcovy masité a nafialovělé pysky.

Když naposledy navštívil otce, všiml si, že má ramena

svěšená a vlasy, které mu ještě zbývaly na hlavě, byly šedivé. Nejstarší sestra Marie byla už pár let vdaná za sedláka z Padrtí, kterého viděl jen párkrát, a vůbec nevěděl, co si o něm má myslet.

Mladší Amálka byla slabá a pořád bílá jako stěna. S někým se asi vídala a možná se taky brzy vdá. Veruna, jak říkal Věře, zatím pořád chodila do školy a kulhala. Mírkovi se zdála ošklivá a zlá. Odsekávala, žalovala a posmívala se Amálce.

Zapálil si druhou cigaretu a vyfoukl kouř do stropu. Pozoroval, jak se rozplynul, ale jeho odér zůstal v místnosti.

Seskočil z postele, převlékl se do čistých kalhot a košile a seběhl po schodech dolů. Z malého sálu hostince, nad kterým se ubytoval, už hrála harmonika. Zamiloval si hudbu. Rád ji poslouchal a rád i zpíval. Měl silný a melodický hlas. Hlavně ženy ho rády poslouchaly. A zálibně se mu dívaly do tváře.

Začalo to v Praze. Usmál se nad zasunutou vzpomínkou. Zapadli tenkrát, asi před deseti lety, do putyky na Žižkově. On byl ještě nepolíbený. Doslova. Přitočila se k němu silnější blondýna s velkými prsy, které jako by chtěly roztrhnout modrou hedvábnou halenku. Dívala se mu do očí a hladila ho po tváři. Tiskla se k němu, když s ní tančil. Tulila se k němu tak silně, že cítil, jak se mu její prsa vtiskávají do hrudníku. Z úst jí voněla kořalka.

„Pojď na dvůr,“ šeptala mu. Blouznil. Vyšel na vzduch, který byl prosycený splašky, zvětralým pivem a zvratky. Madla se natáhla na dřevěnou lavici, stojící v tmavém koutě dvora, a vykasala si sukni.

„Tak na co čekáš,“ vyzvala ho. „Uvnitř mě svlíkáš očima, a tady se k ničemu nemáš?“

Mírek mlčel a zalykal se vztekem nad jejím jízlivým smíchem, který rozřízl noční ticho, když všechno pochopila.

Potom spustila sukni zase ke kolenům, ale on ji přitlačil dlaní ke zdi, rozepnul si kalhoty a přitiskl se k ní. Rukama jí drtil prsa, až skučela bolestí. Potom vydechl, odtáhl se od ní a ani se na ni nepodíval.

Podruhé už věděl víc, potřetí si byl jistější, počtvrté ho přestala bavit. Potom si vzal tu tmavovlásku. Drobná prsa taky nejsou k zahazení, pomyslel si. Měla moc hezký zadek, který obepínala úzká sukně.

Zamyšlený vešel do lokálu čpícího pivem. Po práci si nechal nalít jedno nebo dvě. Nikdy víc. Posedávání u piva mu přišlo hloupé. „Hospodské řeči, to je jako mlácení prázdné slámy,“ říkal, když se zvedal a věděl, že pro něj večer nekončí.

V hospodách ale byly holky. A ta, která čepovala pivo tady, v jednom z kolínských hostinců, byla milá.

Opřel se bokem o dřevěný výčep. „Mílo, jak se dneska máte?“ zamrkal na ni. Zasmála se a ve tvářích se jí objevily dva dolíčky.

„Dobře,“ postavila před něho půllitr. „Zazpíváte zase?“

Přikývl a plácl ji po zadku, zatímco kolem něho proklouzla, aby po stolech posbírala prázdné sklenice. Tahle měla prsa tak akorát. Ani malá, ani velká. Zadek trochu větší a lýtka baculatější, ale jeho tam dole zase zatlačilo.

Nějaký tmavovlasý muž sáhl po harmonice a vyloudil z bílých kláves první tóny. Mírek sáhl po Mílině paži. Byla hebká. „Zatancuj si se mnou.“

Zavrtěla hlavou. „Musím to umýt.“

Stiskl ji pevněji a ona se kousla do spodního rtu. „Přijď dneska ke mně nahoru, až zavřeme.“

[5]

Vlak kodrcal krajinou, která z roviny přecházela do vln. Záhyby luk vbíhaly do lesů, jež lemovaly mírné kopce. Mírkovi se rozbušilo srdce. Promnul si ospalé oči. Lokomotiva vedla vagony do zatáčky, projela mostem postaveným teprve nedávno z velkých masitých kamenů a potom už uviděl louku, kterou sekal každé léto.

Ozvalo se skřípání železa o železo. Mírek popadl čepici, natáhl se pro kožený kufr a vyskočil z vagonu na rozpálenou zem. Slunce žhnulo. Nebe bylo čistě modré a kolem malinkého nádražního domku rozkvétaly bujaré muškáty a afrikány. Potom si všiml, jak pod jednou z lip postává vysoký, ale nahrbený muž. Rukávy onošeného saka měl vybledlé. Na vrcholku hlavy se mu leskla pleš orosená kapkami potu a uši mu odstávaly do stran. Napřed se zarazil, ale potom se nadechl.

„Táto!“ zavolal nahlas.

Otec se otočil a zamával. Chlapec k němu doběhl.

„Přišel jste mi naproti?“ řekl, když si krátce potřásl rukama.

„Tak nějak. Taky jsem se chtěl podívat tady na ty lípy. Ty si to nemůžeš pamatovat, ale když se v roce 1908 tahle dráha stavěla, pomáhala tady i tvoje máma. A další ženský ze vsi. Vozily trakaře s kamením, stloukaly pražce. Když se dráha otevírala, zasadili jsme tady tyhle dvě lípy. Podívej se, jak vyrostly. Té jsme dali jméno Jan Hus, té druhé Alois Jirásek. To bylo za doby, když jsem byl starostou. Ještě za Rakouska-Uherska,“ pokýval otec hlavou, když scházeli z točité zatáčky, přebrodili potok u mlýna a vcházeli na louku, táhnoucí se až k jejich chalupě.

Mírek se otočil na mlýn a kývl hlavou. „A starý Mudra?“

Otec se zastavil a otřel si zmuchlaným kapesníkem pot

z čela. „Už jsem s ním dlouho nemluvil. Mladej Mudra říkal, že to asi už nebude dlouho trvat,“ odmlčel se a chvíli šli vedle sebe.

Cesta kolem potoka byla suchá a vyšlapaná. Míjeli úzké pole, na němž dozrávaly klasy ječmenu. Táhly se v pravidelných řádcích od Ungrova plotu. Potom už byla jejich louka.

Posečená a sluncem vyprahlá tráva musela být dávno na půdě, pomyslel si Mírek. A před očima mu probleskla noc, kdy se v plačtivých křečích svíjel v seně, kam ho vyhnal otec, protože zmeškal matčin pohřeb. Píchlo ho u srdce.

Koutkem oka pozoroval otce. Nahrbená záda už měl zase rovná, a jakmile vkročili do sadu, který se rozkládal na jižním konci zahrady, přidal do kroku.

Zastavil se u stodoly. „Podívej. Našetřil jsem na mlátičku. Máme vlastní!“ Rozevřel dokořán těžké dveře stlučené z obrovských trámů.

„Ani jste mi to nenapsal!“ vykřikl Mírek a vběhl do stodoly. Dotkl se dlaní studeného kovu stroje. To znamená, že letos poprvé budou mlátit včas, aniž by museli čekat, až na ně dojde řada na obecní mlátiče. Někdy už čekat nemohli, a tak mlátili postaru. Každé žně se nadřeli, ale tahle práce mu voněla, jen se nemohl rozhodnout, jestli obilí voní víc než asphalt. Přece jen cesta zůstala natrvalo, ale obilí prodali, umleli a snědli nebo jim ho ožraly myši.

Otec přešlápl a mávl rukou, aby vyšli ze stodoly, a zavřel za nimi těžká vrata. „Mírku,“ řekl potom a stiskl synovi rameno. Ten se na něho otočil. „Ještě pořád můžu, ale Amálka se asi brzy vdá. Věrku posílám ke strýci do Příbrami. Nemají vlastní dítě a pořád mi píše, že se o ni postará, že ji pošlou do dívčí školy. A že jí tu školu zaplatí. Víš, jak kulhá, tak si říkám, že si ji nikdo nebude chtít vzít,“

pokrčil otec rameny a Mírek přikývl. „Taky myslím, že ty bys ji tady jednou neměl rád,“ otočil se k němu, slunce měl v zádech a sluneční paprsky prosvěcovaly jeho ušima, takže se zdály načervenalé.

„Pamatuješ si, cos mi slíbil,“ řekl otec a zamračil se.

Mírek nic neříkal. Zatínal pěst, ve které držel čepici. Slunce ho nesnesitelně pálilo do levé tváře, ale kdyby se pootočil, otec by si myslel, že uhýbá.

Od lesa se zvedl vítr, což bylo v tom dusném horkém dni zvláštní, ale ani jeden z nich si toho nevšímal. Chlapec myslel na to, že otec mu nikdy neříkal celé věty, ale jenom příkazy. Když zahulákal úsečné „přines, podrž, udělej“, Mírek se třásl po těle, protože někdy nedoběhl dost rychle nebo vybral jinou sekyru, než otec myslel.

Stiskl znovu pěst a poodstoupil, protože slunce ho píchalo do očí a on tentokrát musel vydržet otcův pohled. Přijel za své vlastní peníze jako cestmistr. Nemusel se před ním krčit jako syn, který v kapse nemá ani korunu a potřebuje, aby mu otec zaplatil chleba.

„Já mám Věrku docela rád,“ udržel oči na otcově čele. Řekl to, ale nebyl si jistý. Má ji rád, nebo ne? Protiví se mu, nebo ji rád uvidí po té dlouhé době, co nebyl doma? Napadá na jednu nohu. Je to chudinka, která odnesla, že ji matka rodila vysílená a slabá. Ale to přece nebyla její vina. Zamračil se na otce.

A ta jizva, jež jí zůstala na stehně, je ošklivá, ale nikdo ji přes punčochy nevidí, a v létě je tak chytrá, že nosí sukni kus pod koleno. V obličeji je docela hezká, třebaže zdědila víc otcových než matčiných rysů. Její rty jsou ale jemnější než otcovy a nos má menší a útlejší. Příroda to tak zařizuje, že i když vtiskává dcerám podobu otců, skoro pokaždé jejich ostré rysy zmírní, zjemní a zkrášlí.

„Na tom už nezáleží. Už jsem jí řekl, že po létě odejde. Že se budeš ženit a přivedeš si ženu,“ otec se k němu otočil zády a složil ruce přes prsa. „Je čas, aby ses vrátil. Abys převzal hospodářství. K tomu potřebuješ ženu. Nejlíp nějakou ze vsi, která je zvyklá. Najdi si ženu silnou a zdravou, Mírku,“ otočil se k němu. Synovi se zdálo, že otcovy oči na chvíli změkly a zvlhly, ale možná to byl jenom odraz slunce, protože jakmile vešli na dvůr a on se na něho otočil, zahlédl tvrdost. Připomínal mu hroudu, kterou nejde ukopnout ani naostřeným krumpáčem. Ta neoblomnost ho bodala po celém těle.

Mírek ho chvíli pozoroval, jak prochází kolem chlívu a mluví na prase. Zaslechl, jak na Amálku vyštěkl příkaz a obořil se na Věrku. Ta mu odsekla. Ohnal se po ní a pleskl ji do tváře. Věrka zapadla do chlévů, a když je Mírek míjel, slyšel vzlyky.

„Amálko, ahoj,“ pozdravil sestru.

„Mírku, ty jsi už přijel?“ stočila rty do slabého úsměvu, ale její oči zůstávaly smutné. Vždycky byla smutná, před matčinou smrtí i potom. Na jejím pohledu se nic nezměnilo.

Amálka byla vysoká a hubená. Natáhl k ní ruku a dotkl se jejího ramene, bylo kostnaté a zdálo se mu, že se v jeho doteku ztrácí. Všiml si, že jí pod očima vystupují z bílé pleti tmavofialové kruhy.

„Amálko, chodíš vůbec ven?“

Přikývla a otočila se zpátky ke kamnům. Míchala na pánvi cibulku. Zástěru, kterou musela vytáhnout nejspíš z truhly po matce, měla omotanou kolem pasu nadvokrát. Vypadala v té tmavé a vlhké kuchyni nepatříčně a zoufale.

Mírek jí podal ruku a lehce ji stiskl. Amálka sklopila oči. „Máš hlad? Za chvíli to bude.“

Přikývl a poodešel k oknu. Opřel si lokty o parapet a díval se na dvůr. Prkna na chlévech se odtahovala od konstrukce, někde chyběly hřebíky. Plot, který odděloval zahradu od sadu, byl nakloněný. A on věděl, že tohle všechno tady čeká na něj.

[6]

„Zajedeš do Padrtí za Marií. Slíbila mi zeleninu. Dovezeš jí za to chleba, co včera Amálie napekla. Vstávej, nemáš na to celý den!“ křikl otec do úzké studené místnosti, ve které Mírek spal.

Zamžoural očima do šera a viděl jen rozmazané obrysy otcovy vysoké postavy, jak se otáčí ve dveřích. Jestli včera na moment cítil jeho blízkost a vstřícnost, tak musela v noci zmizet někde ve tmě nebo ji ráno smyl z obličeje vodou. Zase byl studený a odtažitý.

Mírek otevřel dveře a slyšel, jak kárá Věrku, že housatům nasekala málo kopřiv. „Panička se bojí žahnutí, že jo? Tak si dej pozor, abych tě do těch kopřiv příště neshodil celou.“

Věrka tentokrát neodsekla, ale Mírek si všiml, jak po otci šlehla pohledem, když už se nedíval. Vztekle sebrala košík a klekla si u zídky, jež oddělovala jejich zahradu od sousedova dvora, a trhala kopřivy.

Mírek se na ni z okna zašklebil, vyplázla na něho jazyk. Ušklíbl se. Nakonec bude dobře, když zmizí. Kdyby se nedrala tak překotně na svět, třeba by jeho matka ještě žila. Otec měl pravdu. Neměl Věrku rád. Oblékl se, vypil bílou kávu, která stála na teplých kamnech, a ukrojil si kousek chleba. Potom zašel do stodoly a vytáhl zaprášené kolo.

Vedl ho přes louku a přebrodivl potok, aby si zkrátil cestu. Lesem ujeđe nějakých deset kilometrů, oklikou po silnici by šlapal do vršků a z vršků dobrých dvacet. Slunce stoupalo nad vrcholky stromů. Na mechu svítala rosa a les voněl prvními houbami. Sem tam se ještě zamodraly borůvky.

Mírek vyšlápl cestu, která se kroutila kolem Žďáru, kopce zdálky připomínajícího ženské prso, a sesedl. Přeskočil úzkou strouhu a rozepnul si kalhoty. Ucítíl velkou úlevu a nadechl se čpavku své moči. Ušklíbl se a rozhlédl se kolem. Poodešel pár kroků z cesty do lesa a posadil se na bobek vedle příkrčených keříků borůvčí. Natrhal si přezrálé modré bobule a celou hrst si hodil do pusy. Potom zavřel oči.

Vzpomněl si na léto, kdy je matka neochutnala. Poslala ho do lesa a on přišel s tím, že ještě nejsou dozrálé. Lhal. Místo aby vyběhl na stráň, schoval se v křoví a hrál si se svým přirozením. Představoval si přitom Hedviku. Tu prsatou holku s blondatými vlasy a odvážným úsměvem. Nevadilo mu, že už tehdy nežila. Hlavně že viděl její kulatá prsa. Máchl rukou, jako kdyby chtěl setřást zasunutou vzpomínku, která mu otevírala rány. Už nekrvácely, ale pořád hnisaly, nezhojily je ani roky, kdy tady nebyl.

Na dlani mu zůstal lepkavý lístek borůvčí. Když ho setřásal, zdálo se mu, že se v protějším trnkovém křoví mihly lesklé nazelenalé oči. Zasmál se. Jako kluk se nechal oblbnout pohádkou o brdské vlčici, která běhá po lese a přináší lidem smůlu, jakmile se podívají do jejích očí. Lidi si museli vymýšlet, aby vysvětlili svoje vlastní prohry a selhání. O tom byl přesvědčený. A taky věděl, že když chce, dokáže leccos. „Až budete chtít, vraťte se, Mírku, jste nejlepší chlap, jakého tady mám,“ řekl mu Kolbáč a dal mu obálku se třemi stovkami.

Takže ne, byl to odlesk listů, na nichž se ještě zrcadlila rosa, až se bude vracet zpátky, bude dávno vypitá horkem. Byl rád, že matka mu nikdy nevyprávěla strašidelné příběhy ani vymyšlené pohádky. „Jsi na to příliš chytrý, Mírku, radši ti zazpívám písničku.“ Doted' si vybaví její hlas, jak mu zpívá o jasné hvězdě. Tou hvězdou byl on.

Navíc si stejně už jako kluk přečetl v novinách, které si tajně půjčoval od otce, že poslední vlk byl v Brdech zastřelený už v osmnáctém století. A v to odpoledne, kdy se schoval na půdu, aby si chvíli sám četl, to bylo naposled, co nad podobnou věcí přemýšlel.

Vyhoupł se znovu do koženého sedla kola a šlápl do pedálů. Osvěžený černými jahodami, rozradostněný letním ránem.

Kolo drncalo po kamenité cestě, jež se postupně zužovala, a dál už mezi stromy vedla jenom pěšina. Z lesa vyjel mezi dvěma šípkovými keři, na nichž se už zelenaly plody, které pod nápořem slunečních paprsků postupně zčervenalí. Červená je krásná barva, myslel si. Nejvíc se mu líbila na dívčích tvářích, protože holka, co rudla, byla vždycky poddajná a měkká.

Na chvíli se zastavil. Jestli se mu po něčem stýskalo, tak po vlnité krajině rozbíhající se z luk a polí do kopců. Před jeho očima se roztahovalo Padrt'ské údolí. Mezi loukami, z nichž si už rolníci odvezli usušenou trávu, svítily bílé štítý domků. Napočítal jich asi šedesát. Sem tam byly rozházené chomáče zeleného křoví.

Dolejší Padrt'ský rybník se stříbřil a odrážel paprsky slunce, jež mezitím vystoupalo už vysoko na modré nebe. Mírek se chvíli jen tak díval. Hospodář ze statku, který zastiňoval stavení jeho sestry, vyvedl koně ze stáje a zapřahal. Kolem návsi proběhly děti a rozprchly se do domků.

Mírkovi zaškrundalo v břicho a vzpomněl si na sestřiny polévky. Nasedl na kolo a pomalu sjížděl dolů do vsi.

Před zápražím seděla dvojčata s baculatými tvářemi. Jan a Jana. Děti k němu vztáhly ruce a Mírek je pohladil po světlých vláscích. Jan měl kaštanové oči. Jana zelené. Usmál se na ně a vešel dovnitř.

„Marie?“ houkl do kuchyně.

„Mírku!“ vykřikla sestra, které se po porodu roztáhla pánev a celá se zdála menší a silnější, než si ji pamatoval. Podala mu ruku. „Sedni si. Dáš si s námi oběd? František přijde za chvíli. Šel pomoci ženským, co mu okopávají brambory,“ řekla.

Mírek se ušklíbl. On by nikdy na tuhle ženskou práci nesáhl. To věděl. Ale jeho švagr byl příliš jemný. A příliš hodný. To bylo vidět i na Marii. Zářila a usmívala se. Kdyby to bylo u nich doma, otec by ji vyhnal okopávat s ostatními. Děti by si musely hrát kolem pole a čekat, až ženské práci skončí.

Ze dvora dolehl do rozpálené kuchyně dětský jásot. „Už je tady. Dáš si tedy s námi? Dáš, vid’?“ Položila před něj talíř.

Do dveří vešel František, za ním obě děti. „Vítej, Mírku, myslel jsem, že jsi ještě v Kolíně.“ Srdečně mu potřásl rukou. „Maruško, tak nám nalej, krásně to voní,“ pohladil ji po vlasech.

Mírek se zabořil do židle a nechal si od sestry nalít dvě sběračky polévky, která voněla majoránkou.

Nabral si lžíci a polkl.

„Je dobrá,“ usmál se na sestru.

„Ale nepovídej. Najednou. Když jsem tě doma sháněla k jídlu, nikdy jsi nechtěl, že není jako od maminky,“ smála se Marie.

Chlapec už nic neříkal, díval se na talíř a rychle dojedl. „Otec posílá chleba. A že mu mám přivést nějakou zeleninu,“ řekl, když položil lžici do prázdného talíře.

„Nepospíchej tolik, Mírku. Ještě nakojím děti a potom dojdeme do zahrady. Mrkev mám letos silnou jak chlapskou pěst,“ pochlubila se a zatnula ruku.

Potom si sedla na stoličku ke kamnům a odkryla dětem prsa. Každé se přitisklo k jednomu.

„To je pravda. A taky je sladká. Jako letní láska,“ pohladil ji František znovu po vlasech.

Takhle se chlubit, pomyslel si Mírek, otec by ji zpražil, že samochvála smrdí. A že ženská se nemá ukazovat, když kojí děti. Ani před svým mužem.

Otočil se k oknu, protože z nalitých prsou jeho sestry se mu zvedl žaludek. Naštěstí to netrvalo dlouho a dvojčata se sama odtáhla a jeho sestra se zahalila.

Venku zalapal po čerstvém vzduchu. Šel zvolna za sestrou do zahrady obehnané nízkým dřevěným plotem.

„Chodily nám sem srny a divočáci. Moc jim u nás chutnalo,“ smála se Marie. „Od té doby, co máme plůtek, mají utrum. Občas jim ale hodím nějakou shnilou mrkev nebo petržel,“ vykládala.

Mírek nic neříkal. To místo, kde jeho sestra žila, bylo opravdu krásné. A asi i šťastné. Prohlížel si ji. Pořád usměvavá s baculatými tvářemi, skoro stejnými, jako měly její děti.

Klekla si u záhonu s mrkví a vytáhla velké a šťavnaté kořeny. Vložila je do košíku, který jí Mírek podal.

„Mohla bys je taky napřed očistit,“ pokáral ji.

„A víš co, očisti si je sám. Nezlob se, Mírku, ale na takové komandování já už nejsem zvyklá. A zvykat si nebudu.“ Zvedla se a přešla k petrželi.

Potom vytáhla ještě pórek, silný a zdravý, s dlouhou bílou částí, která se schovávala pod zemí. Zavoněl.

„Dám ti taky trochu cibule,“ řekla a sešla na spodní část zahrady, kde byla půda hlinitá a suchá.

„Až budete potřebovat, zase přijed' nebo pošli Amálku, už dlouho jsem ji neviděla. A buď na ni hodný. Ona je taková jemná. Poslední dobou je ještě víc smutná, než byla. Pozdravuj ji a tady jí dej čerstvou meduňku, ať si ji uvaří před spaním,“ přidala do košíku stvoły byliny.

Mírek přikývl a nasedl na kolo. Z těch úsměvů a něhy se mu motala hlava. Párkrát šlápl do pedálů a projížděl návsí kolem památníku z první světové války.

Bylo na něm jen pár jmen. Černý, Pech, Moulis, Šourek, Boukal, Vrba, Drechsler, Langner, Podzimek a Baur, přečetl si je. „Proti své vůli život svůj dali. Svobodné vlasti se nedočkali,“ říkal pomník pozlaceným písmem.

Díkybohu, že je mír, řekl si Mírek. Že by se mu zrovna chtělo do války, to tedy ne. Opřel se znovu do pedálů a s námahou vyjel kopec. Padrtšské údolí nechával za sebou.

Jízda ho neunavila. Cítil se silný a odpočatý. Ten vzduch tady, pomyslel si. V Kolíně sice čepují dobré pivo a mají tam krásné holky, ale dýchá se tam jinak. Zhluboka nasál studený lesní vzduch prosycený borovicovou a smrkovou smolou.

Stočil kolo ke kopci připomínajícímu ženské ňadro. Jeho linie znal dokonale. Pozoroval ho, když kosil louku, která se od jejich zahrady mírně svažovala dolů k potoku. Čím níž scházel, kopec pomalu mizel, vykukovala mu jen špička, ale i ta se nakonec schovala za vrcholky stromů.

Ted' v létě byl Žďár sytě modrozelený. Na podzim se mís-

ty zbarvil dožluta a dočervena a s převažující modrozelenou barvou vytvářel strakatou mozaiku. Vyjel na úpatí kopce a zahlédl střechu chalupy.

Zajel s kolem do stodoly a zavřel za sebou těžká vrata. Měl toho tak akorát dost. Jestli byla rovina pro něco dobrá, tak proto, že šetřila jeho nohy.

„Mírku!“ zaječela Věrka.

„Neviděl jsi Amálku?“

Šlehl po sestře pohledem. „To asi těžko. Ted' jsem přijel,“ odsekl. „Nešla s otcem na pole?“ řekl nakonec, když viděl, jak je sestra vyděšená.

„Šel sám. Amálka byla ráno u krav a potom jsem ji neviděla. Nelíbila se mi. Byla bledá a smutná. Mám špatné tušení,“ hlas se Věrce zlomil.

Babské tušení, pomyslel si Mírek. Blbost. „Někde se toulá a večer přijde. A ted' mě nech být, mám svou práci.“ Mírek se otočil a zmizel v kůlně. Musel připravit dřevo na zimu, a když viděl tu hromadu, dělalo se mu špatně.

Věrka stála venku a chvíli poslouchala, jak ostrá čepel sekery rozráží proschlá dubová polena. Stahovalo se jí hrdlo. Stála tam a jemný vánek se jí dotýkal chladnoucími prsty. Ztichlý vzduch prořízlo psí zavytí.

Nakonec pokrčila rameny a prošla kolem kůlny do chladného průjezdu. Zadržela dech, protože nesnesla smrad močůvky a hniloby, která se vsakovala do každého kamene a cihly, z nichž někdo tuhle chalupu postavil.

Otevřela okenice dokořán a chodila od stolu zpátky k oknu. Nakláněla se a ostříla oči do šera, které pokrývalo zahradu a louku. Dívala se k lesu.

Z průjezdu uslyšela šoupavé kroky. „Amálka není doma. Nevíme, kde je.“ Věrka tiskla v ruce kapesník a dívala se do otcovy nečitelné tváře.

Tak něco řekni, myslela si. „Budeme ji hledat?“ bědovala.

„Neřvi!“ okřikl ji a otočil se k ní nahrbenými zády. Věrka postávala za ním a svírala pěsti, kterými by ho nejradši uhodila do zad. On sám ji občas bacil mezi lopatky. „Nehrb se, kulháš, a ještě budeš hrbáč, nikdo tě nebude chtít,“ říkal jí a ona cítila, jak se jí úder jeho kostnaté pěsti rozlézá do celého těla.

„Věrko!“ Jeho hlas zaduněl do hustého vzduchu. Kdyby nebylo nebe čisté, Věrka by řekla, že se blíží bouřka. Tak špatně a ztěžka se jí dýchalo. Nikdy jí neřekl jménem. „Doběhni k sousedům, jestli Amálie není u nich. A zeptej se jich, jestli ji dneska vůbec viděli. Až se vrátí, vyřídím si to s ní,“ zašeptal.

Věrka se protáhla úzkými vrátky, která spojovala jejich zahradu se sousedovým hospodářstvím. Přitiskla tvář k oknu a dívala se do tmavé kuchyně. Vaňková se opírala oběma rukama o kredenc a stejně jako její otec měla nahrbená záda. Tohle se stane všem. Každému, kdo leze po poli, se nakonec nahrbí záda. Věrka si už dlouho předtím slíbila, že ona bude jiná. A proto si přála odjet do města. Když jí otec řekl, že by o ni strýc stál, jen se v duchu usmála.

Zatukala na okno. „Paní Vaňková!“ zavolala nahlas, ale nekřičela.

Viděla ji, jak se pomalu otáčí a jde k ní. Udělala tři kroky zpátky a počkala, až žena, která se pořád jemně usmívala, otevře okno. „Věrko, co se stalo? Ty jsi pobledlá!“

Věrka vzlykla. „Naše Amálka není doma. Od rána ji nikdo neviděl. Otec mě k vám poslal, jestli tady není. Někdy sem přece chodí,“ rozhlédla se po dvoře a pátrala po stopách nebo hlasech, které by sestru prozradily.

Sousedka zakroutila hlavou. „Myslím, že tady není. Ráno jsem dole na zahradě jednotila řepu. Zahlédla jsem ji, jak jde po louce dolů k potoku, potom zašla do lesa. Říkala jsem si, že jde na ostružiny nebo na šišky.“ Vaňková pokrčila rameny.

„A váš syn?“ Věrka přimhouřila oči a naklonila hlavu na pravou stranu.

Vaňková pokrčila rameny. „Ten není doma.“ Chvilí mlčela a dívala se do Věřina zamračeného obličeje. „Počkej na mě, půjdu s tebou k vám.“

Věrka seběhla ještě kousek dolů, do tmavé louky, ve které zmizel zástup mužů s lucernami a psy. Ostrá tráva ji šlehala do kotníků a holých lýtek, kousala a škrábala a ona se chtěla každou chvíli sehnout a podrbat se, ale neměla čas, chtěla běžet s nimi. Zase ji posílali domů jenom proto, že je ženská. Nakonec ji doběhla Vaňková, krátce a hlasitě oddechovala a vedla ji zpátky nahoru.

„Pojď dovnitř, Věrko. Budeš se jim tam jenom motat a mezitím se třeba Amálka vrátí domů,“ odsunula židli u jejich hranatého stolu. Na ubrusu zůstaly ještě ztvrdlé drobký chleba od snídaně. Věrka zakryla loktem mastný flek, který nešel vyprat. Otec jim nedával peníze na nové věci. Říkal, že si musejí vystačit s tím, co je. Věrka se pokaždé mračila a krčila čelo, na němž se jí dělaly varhánky, podobné rýhy jako měl otec, jenom jemnější. Nechávala otcův hlas, aby proklouzával ušima zase ven, a představovala si, že jednou bude prostírat bílý čistý ubrus a nebude se stydět za mastný flek. Přivřela oči a nechala Vaňkovou, aby zatopila v kamnech.